
תנועת אריאל

לראות, לגלות, לכפות ולצאת לפעולה (שלוש התחנות לקראת עשייה)

שיחות עם דביר עמיאור, מזכ"ל התנועה.
ינואר 2019.

תנועת אריאל פרשה מבני עקיבא והוקמה בשנת תשל"ט (1979), במגמה של חיזוק הצד הרוחני בציונות הדתית תוך שמירה על הרגלי הצניעות והקדושה בפעילות הנוער. כיום פועלת התנועה בלמעלה מ-140 סניפים.

היעד המרכזי של התנועה בשנים האחרונות הוא ביסוס והרחבה של הפעילות. אריאל היא תנועה צומחת ואין בה פעילות לכיוונים של תנועת בוגרים. נכון לעכשיו אין לתנועה המשך אחרי גיל התיכון והתנדבות לשירות לאומי במסגרת התנועתית:

תנועת אריאל כרגע בעיקר מבססת את הקומה של תנועת הילדים והנוער נקרא לזה ככה, כשעיקר העשייה, עיקר ההגשמה תתבצע בחבריה ב', בכיתות ט' עד י"ב. אין לנו כרגע המשך, זאת גם לא המטרה לשנים הקרובות.

המגשימים בתנועת אריאל הם הפעילים, המדריכים, הקומונרים

ורכזי הסניפים. בפירוש מדובר בפעילות פנים־תנועתית. במהלך העשור האחרון היו דיונים על יעדי ההגשמה התנועתיים. מוסכם כי התנועה לא מציבה יעד קבוצתי או תנועתי. החיים הבוגרים של כל בוגר ובוגרת הם הבחירה שלהם. יחד עם זאת, יש ציפייה תנועתית לאורח חיים תורני, לפעילות התנדבותית בקהילה, לסיוע לתנועת הנוער ולתרומה בחינוך.

בוגר של תנועת אריאל יש לו עולם ערכי תורני. מחויבות לתורה, לדרך, לדרך האמונית של תנועת אריאל, ללכת בדרך של תורה ומצוות ללא פשרות, זאת הציפייה מבחינת ההשקפה והאמונה. מבחינת המחויבות האישית מצפים שיבוא לביטוי כל המקום של עשייה. הבנה שאתה לא יכול לחיות בעולם שבו אתה רק עסוק בעצמך, בבניית הקריירה, בהתפתחות האישית, אלא אנחנו הגענו לעולם למלא ייעוד, למלא שליחות שיש לכל אחד ואחת מאיתנו. שליחות שהיא רחבה מהמקום האישי שלי וגם מעבר למקום של שירות צבאי או לסיים את הפרק הלאומי. שליחות בכל תחום ובכל מקום בו אני נמצא. אם זה אומר בניית עולם של תורה, לימוד תורה וכדומה, אם בתחום ההתיישבות, חיזוק היישוב בארץ ישראל, התנחלויות וכדומה, ובמעגל החברתי, בגרעינים התורניים בכל רחבי הארץ. בחיזוק הצביון היהודי של מדינת ישראל, בחיזוק הזהות היהודית של עם ישראל, בפרויקטים חברתיים, במעגלים של חסד.

אנחנו רואים, אם כן, שהיעדים שמציבה התנועה נחלקים לשני מישורים. האחד – היו פעילים בתנועה והשקיעו את יכולותיהם במהלך שנותיהם כבוגרים (כיתות י'–י"ב). הציפייה מהחניכים והחניכות הבוגרים היא שביאו לביטוי את היכולות שלהם בתרומה לתנועה במגוון הפעילויות האפשריות. המישור השני הוא ציפייה שבחייהם הבוגרים יוטמעו ערכי התנועה בהיבט של הסתכלות על

צרכי החברה בה הם חיים, הירתמות ללקיחת אחריות והתחייבות לעשיית טוב.

כלומר, בוגר של תנועת אריאל הוא אדם שבחזון, בשאיפה, הוא אדם שכל הזמן העיניים שלו הן כלפי חוץ. הוא שואל את עצמו תמיד איפה צריך אותי, מה המשימה הבאה שאליה אני נקרא.

כדוגמה מביא דביר את פרשת השבוע שמתארת את משה רבנו:

משה גדל בבית פרעה כנסיך, אבל התכונה הראשונית של משה – הוא קודם כול יוצא לראות בסבלות אחיו. ראשית הוא פותח את החלון. לפעמים אנשים שסגורים בתוך עצמם רואים רק את עצמם, אז קודם כול תצא החוצה, תראה את המציאות ותראה איפה המציאות צריכה אותך ומה צריך לראות. וכשאתה רואה עוולה, אתה לא יכול לשתוק, אכפת לך, היא נוגעת בך, היא מפריעה לך והיא דורשת ממך בשלב השלישי לקום ולעשות מעשה. כלומר אלו שלוש תחנות שאנחנו מדברים עליהן: לראות, לגלות אכפתיות ולקחת אחריות ובעקבות הידע שנצבר – יציאה לפעולה.

התנועה מציבה בפני החניכים אתגרים שמזוהים עם תפיסתה התורנית והחינוכית. בתנועת אריאל רוצים להנהיג את חיזוק הצביון היהודי של המדינה.

היום כל המאבק הוא על צביון, על דרך, על מה המהות, מה הנשמה של המדינה הזאת מבחינתנו. בהיבט הזה תנועת אריאל הדרך שלה היא למשוך, להטות, לחזק את המקום של הצביון היהודי של המדינה.

ברוח זו התנועה מעודדת את בוגריה להצטרף לגרעינים תורניים.

אולם, אין זה תפקידה של התנועה לבנות את מסגרת הבוגרים כגרעינים. התנועה נותנת כיוונים, מחנכת לערכים ומהווה מסגרת לפעילות חינוכית ברוח התנועה במהלך תקופת החניכות ואחר כך במימוש ביעדים של התנדבות וריכוז סניפים. לתפיסתו של דביר, אם הצלחנו בחינוך התנועתי הבוגרים יבחרו נתיבים בהם יוכלו להשפיע, להנהיג ולתרום על פי יכולותיהם האישיות.

בשנת 2019 נערכה מליאה תנועתית. במליאה היו דיונים על החברה בישראל ועל השפעתה של תנועת אריאל בחברה. המשתתפים דנו בשאלת המעורבות של התנועה בקירוב יהדות התפוצות, בחיבור האחים שלנו לתרבות וביצירת תרבות יהודית בדור שלנו. עלו לדיון נושאים נוספים, שמירת החיים, הקפדה על זהירות בדרכים וחיזוק ארץ ישראל באמצעות התיישבות בפריפריה ובהתנחלויות.

כך התהווה פרויקט בר מצווה, שבמרכזו הכנת ילדים בשנת הבר מצווה במטרה לחבר אותם למקום של המסורת היהודית. ילדים מבתי מסורתיים או חילונים. זאת לצד מאבק על הצביון היהודי של המדינה בהקשר של שבת, בהקשר של סוגיות של גיור, סוגיות של המשפחה היהודית.

כשמבקרים בסניפי התנועה אפשר לראות שההחלטות מהמליאה ירדו לשטח. רואים בסניפים פרויקטים של כניסה למשפחות בסיוע לקראת בר המצווה של הבנים. יש סמינרים ופעולות על שאלות של גיור ועל המשפחה. במחלקת הדרכה של התנועה מכינים מערכי פעילות ויש תוכניות סדורות. הקומונריות עוברות השתלמויות והתוכנית מסודרת. לצד אלה, יש יוזמות מקומיות שהופכות למסורות סניפיות, כאשר כל שנתון רוצה להרחיב את פעילות קודמיו ולהפגין יצירתיות בגיוון הפעילות ובהיקפיה. התהליכים של הטמעת הרעיונות והפיכתם לעשייה בשטח אינם

מהירים. אבל בהחלט רואים שהפעילות נבנית בסניפים. התנועה עוסקת בחינוך והכוונה שהרעיונות החינוכיים יוטמעו.

קל לדבר על אידיאולוגיה, אבל צריך לבחון איך זה עובר. לתחושת, אחד האתגרים היום כאשר עוסקים בבני נוער, זה באמת לראות איך אפשר להגיע אליהם ולקיים שיח שיש בו פן מעשי. אנחנו חיים בעולם מאוד אינדיבידואלי, מאוד אישי, ותמיד זה פער כזה. כשאני מדבר עכשיו עם נער על עשייה, האם אני אומר לו תתרום כי זה יעשה לך תחושה טובה, כי אתה תרגיש טוב, כי זה יבנה את האישיות שלך, כי אתה תצמח? או שאני מחבר אותו לחזון התנועתי ולרצון להיות חלק ממנו? מניסיוני למדתי שאדבר עליו כאינדיבידואל, איך הוא מתחבר לסיפור הגדול, האם הוא רוצה להתחבר. צריך למצוא את המשימה, כשיודעים להציב משימות ויעדים אפשר לקיים שיח עם השלכות מעשיות. אתה שואל אותי, אם אני חוזר לשאלה, אם עכשיו נשלוף נער ממוצע מהסניף, כמה הוא עסוק בשאלה של איפה אני ביחס למדינה הגדולה או כמה אני ביחס לעצמי? אני חושב שיחסית אנחנו מצליחים בכיוון הזה. אנחנו מוצאים את הנוער שלנו במשימות חברתיות, בגרעינים תורניים ובפרויקטים לחיזוק הזהות היהודית.

בתנועת אריאל לא משתמשים במושג הגשמה. מדברים על חינוך ועל עשייה כשתי דרכים להשפיע על עם ישראל. לא יוצאים לבדוק האם מי שבגרו בתנועת אריאל מיישמים את ערכי התנועה. מדי פעם, במפגשים עם בוגרים בכל מיני צמתים, אפשר לראות את העשייה ואת ההצהרות שלהם שהם בוגרי התנועה. כשחשוב לאדם בוגר לציין את עובדת היותו בוגר התנועה, דומה שאפשר להסיק מכך שהוא גאה בדרכו ומשייך אותה לרוח התנועתית בה התבגר. דביר שב ומדגיש שהתנועה נמצאת בצמיחה וזה המרכז בפעילותה:

אני חושב שכשאנחנו נגיע למצב שכל סניף שלנו כבר יהיה יציב וחזק, כלומר הליבה, רוב הסניפים בתנועה יהיו סניפים יציבים שעברו כבר מחזור של שבע-שמונה שנים מאז שחניך נכנס לסניף כחניך, והמשיך לצוות ההדרכה ולפעילות, נגיע לשיחות והכוונה ליעדים מגוונים יותר. כבר עכשיו מתחילים לדבר איתנו על של"ף (שמיניסטים לעיירות פיתוח), מתחילות להתעורר קבוצות של בנות שרוצות להתנדב לעיירות פיתוח, שזה משהו שלא היה בתנועה. הן פונות אלינו, כתנועה, לראות איך אפשר לעשות את זה. הולך ומתחזק הכיוון של שירות לאומי, כאשר יש בנות שעושות אצלנו שירות לאומי או שהולכות למקומות אחרים. שם אנחנו בפירוש רואים את ההתעוררות של הצטרפות ליעדים תנועתיים במסגרת הפעילות אחרי התיכון. בתוך כמה שנים סביר להניח שכבר יהיה דיבור תנועתי, גם במליאת התנועה, על יעדי עשייה תנועתיים.

שאלת ההגשמה (העשייה) ויעדי ההגשמה עולה על שולחן הדיונים בתנועה בתקופה הנוכחית. זה לא נושא שעסקו בו בעבר. היה מסר תנועתי שמצפים מהבוגרים לפעול בערכי התנועה, אבל החיבור של הציפייה עם יעדי הגשמה מוגדרים הוא תהליך שמתהווה רק בתקופה האחרונה. ימים יגידו אם מדובר בתחילתו של תהליך חינוכי.